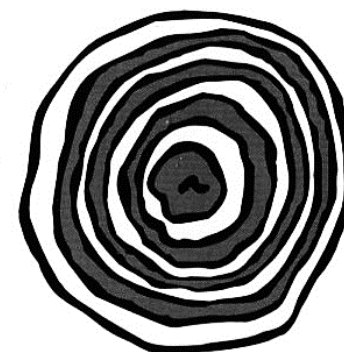

Kalender 1997

SKI HISTORIELAG

FORSIDE

Monsrud

Gården Monsrud var i sin tid kirkegods under Hovedøya kloster, men etter reformasjonen ble den krongods og kom senere i privat eie.

I 1902 overtok Forsvarsdepartementet eiendommen. Forsvaret hadde da allerede bygget Magasinleiren. Bygningene der er interessante rent arkitekturhistorisk, fordi de tok nye stålkonstruksjoner i bruk, og de var til dels prefabrikert. Rundt unionsoppløsningen var forholdet mellom Sverige og Norge spent, og man fant det strategisk riktig å flytte artilleriregimentets depot fra Fredrikstad til jernbane-knutepunktet i Ski. I sin tid var depotet den største arbeidsplassen i Ski. Der arbeidet en serie håndverkere: Skreddere, salmakere, vognmakere, hjulmakere, og dessuten var det ansatt magasinbetjenter. Alle disse holdt utstyret til Artilleriregiment 1 i orden.

Det ble jevnlig holdt samlinger, og da stilte bøndene i omegnen opp med stamhester som Forsvaret betalte fôr og oppstalling for.

Det fortelles at det var ikke alltid bøndene kom edru hjem etter slike treff . . .

I forbindelse med uro rundt 1905, under første verdenskrig fra 1914 til 1918 og før 1940 var det særskilt stor aktivitet rundt leiren og mange manøvrer.

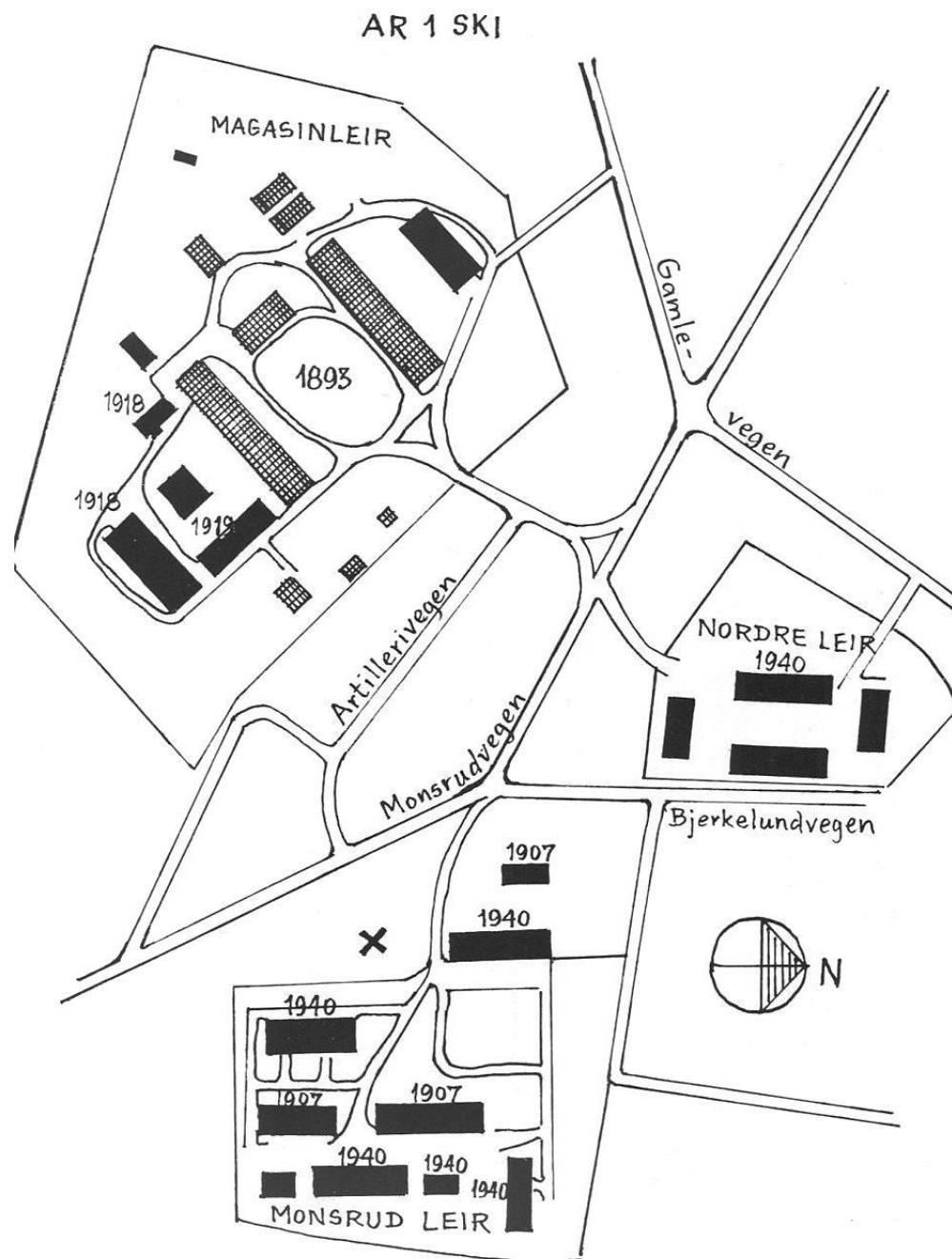
Det har vært tre leirer på området: Magasinleiren, som er den eldste, så kom Monsrud leir, og i 1940 bygget tyskerne Nordre leir. Den består av karakteristiske tyskerbrakker.

Nå står leiren for fall. Det er bare ni hus i Magasinleiren som er erklært verneverdige og skal bli stående (skravert i kartet). Nordre leir og Monsrud leir er regulert til bolig- og næringsområder. Artilleriregiment 1 ble flyttet til Fredrikstad i 1985 og leiren ble nedlagt i 1996.

De første husene er allerede revet, blant dem er våningshuset på Monsrud gård som vi ser på forsiden (markert med kryss i kartet).

Informant: Ski Historielag

Foto: Tore Røssehaug, ØB.

Ustvedthuset

Ustvedthuset der Ski Historielag har sitt kontor og billedarkiv er en gave fra Richard og Bjørg Mellegård. Det var våningshuset på Vestre Ustvedt gård, og det ble flyttet til bygdetunet på Waldemarhøy kultursenter i 1986. Den eldste delen er et svalgangshus fra midten av 1700-tallet. «Brudestua» til venstre for inngangen ble påbygd hundre år senere i anledning et bryllup på gården.

Bygningen er av laftet tømmer som ved flyttingen var like godt, bortsett fra de nederste stukkene. Den utvendige panelen er original og noe restaurert. Et bislag av yngre årgang er ikke gjenoppført.

Interiøret er forandret. Veggene var opprinnelig rappet med en blanding av leire, småhakked halm og kugjødsel. På kjøkkenet var et spiskammers som tidligere var avlukket der tjenestejenta lå. Salen i annen etasje har vært brukt til skole. På tørkeloftet hvor det nå er vevstue, står en utstyrsboks der en brudekjole fra 1925 oppbevares. Den tilhørte Gunhild Mellegård, mor til Richard. Hun var født Kolstad og var datter til Bernt Kolstad som kjøpte gården i 1887. (Se familiebilde i kalenderen for 1988).

Informant: Richard og Bjørg Mellegård

Follo landbruksskole vinteren 1930/31

Follo landbruksskole ble opprettet i 1922 av landbrukskandidat Wilhelm Dietrichson. Han var bestyrer av skolen inntil sin død i 1949. Undervisningen fortsatte til 1961. De siste 12 årene var landbrukskandidat Per Tuft bestyrer. Han var også lærer hele tiden med unntak av et år. Ved skolen ble det gitt teoretisk undervisning i vinterhalvåret. I de tre første år holdt skolen til i leide lokaler i Samfunnsbygningen (bygd i 1921) og i Menighetshuset. Dietrichson hadde alt fra starten av planer om egen skolebygning med bl.a. bedre muligheter for elevenes og lærernes sosiale samvær. Skolen skulle utstyres med peis slik at elever og lærere kunne møtes hver fredagskveld til foredrag og sagafortellinger omkring peisilden. Det skulle også være skrifter og bøker, hjemlig hygge, samvær med kamerater og tilkalte foredragsholdere. Musikk og opples-

ning skulle skape de stunder for elevene som han håpet ville bli dem uforglemmelig utover i livet. Dietrichson var eier av Søndre Finstad. Allerede høsten 1925 hadde han reist den nye skolebygningen på egen grunn, 200 m vest for Gamle Åsveg, nær gravhaugen som ble utgravd i 1991. Follovegen fikk etter hvert navn etter skolen.

Ungdom fra hele landet søkte til Follo landbruksskole. For de elevene som ønsket det, anviste skolen losji i Ski. En oppvarmet hybel for to kostet kr. 20,- per måned inklusiv lys, renhold og kaffe (uten smørbrød) om morgenen. Middag kunne inntas på spisesteder i Ski for kr. 1,-. Fru Dietrichson brakte hver dag, uansett vær- og føreforhold, kaffe opp til elevene til spisefri- kvarteret.

Wilhelm Dietrichson (1880-1949)

I alt fikk 1202 elever eksamen etter gjennomgått agronomkurs. I tillegg gjennomgikk 774 personer andre kurs. Det var bl.a. røkterkurs, smånæringskurs, omsetningskurs, regnskapskurs og korte foredragskurs for gårdbrukere og hagebrukere. Dietrichson stilte skolelokalet til disposisjon også for andre formål, bl.a. hadde speiderne i Ski møter der. Det ble også brukt til basarer og fester. Særlig under krigen var det et populært festlokale.

Informanter: Harald Hvidsten og David Dahl

Bilder: Utlånt av David Dahl

Fattigmanns-Finse

Det første torvstrølag i Akershus ble stiftet i 1895.

Fra 1903 hadde bønder i Nordby Torvstrølag bruksretten til torv på Hebekkmåsan. Det er torvmyra som ligger syd for Radiostasjonen.

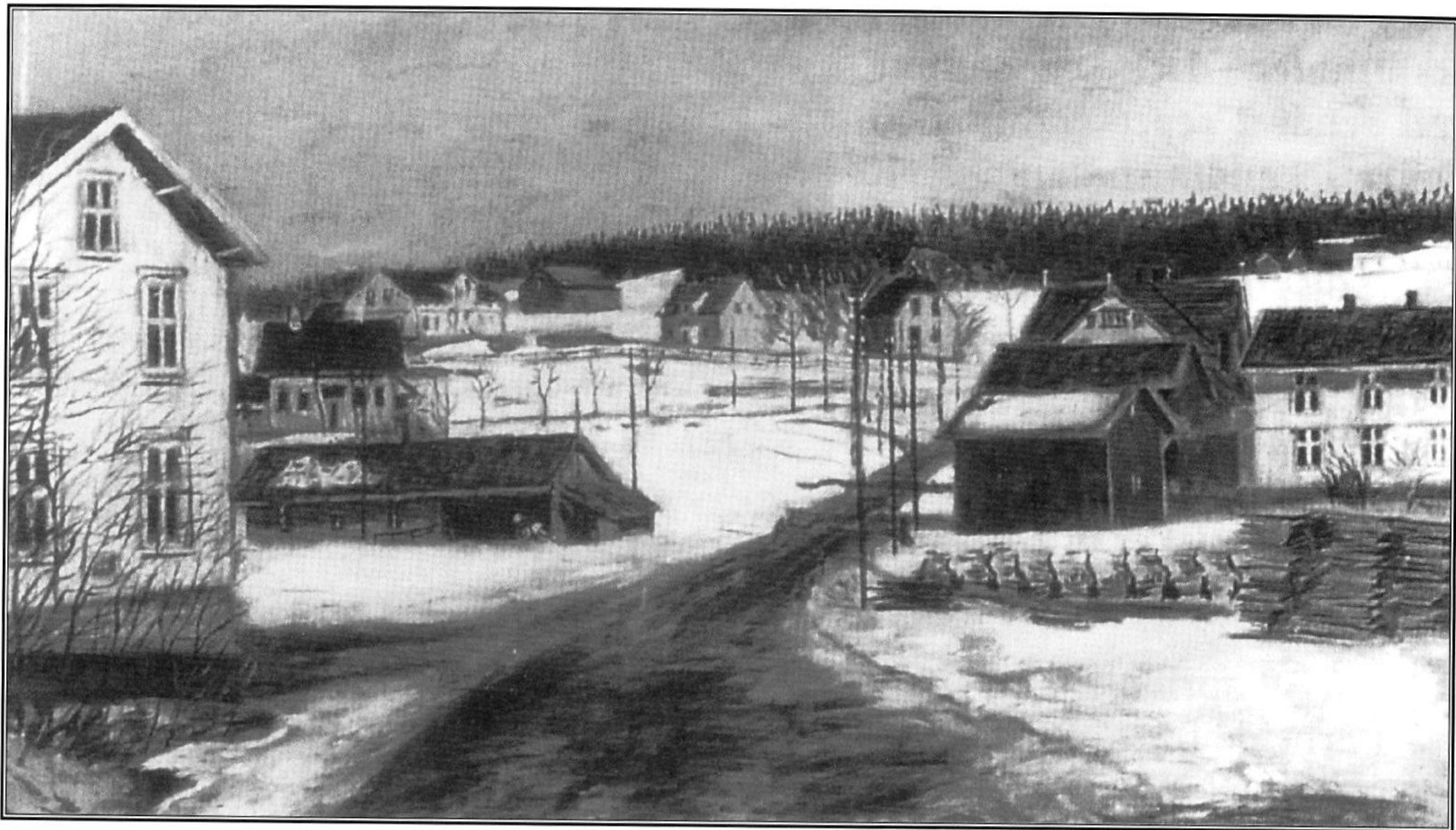
Om høsten ble torva «stukket», dvs. skåret ut i rektangulære blokker med en skarpslipt spade. Den lå utover på bakken vinteren over og ble om våren «rauket», dvs. stilt på høykant til tørk, og senere båret inn i luftige torvhytter. På vinterføre ble torva kjørt hjem til gårdene. Der ble den kjørt gjennom en torvstrøriver og brukt som strø i fjøset for å holde på fuktigheten i husdyrgjødsel. Overgangen fra husdyrhold til kornproduksjon og andre driftsformer førte til synkende etterspørsel utetter 1950- og 60-årene. Driften ble innstilt og torvhyttene forfalt eller blåste over ende og råtnet bort. De gjorde likevel nytte for seg. Når vårsola begynte å tære på snøen ved påsketider, pleide turfolket å sole seg på hyttetakene. Derfor ble Hebekkmåsan populært kalt for Fattigmanns-Finse.

Den unge mannen på hyttetaket, Frank Aas, har fortsatt i samme yrke som sin far, Oskar Aas, som i mange år drev eget skredderverksted på Nordbyvegen. Bildet er tatt ca. 1947.

De to solslikkerne er fotografert ti år tidligere. Til høyre sitter Einar Hellerud, f. 1920. Han var med i ledelsen av motstandsarbeidet under okkupasjonen og er nå bosatt i Canada. Odd Iversen, f. 1915, arbeidet i Postverket i alle sine 48 yrkesaktive år. Han ble tilsatt ved Ski Postkontor i 1943 og var postsjef der de siste ti årene fram til han ble pensjonert i 1982.

Informant: Ski Historielag
Bilde nr.: 213-0229:0005
213-0232:0001

Kråkstad sentrum

Fotografi av maleri tilhørende Per Ludvig Bergsvik, Kråkstad.

Tidspunktet er noe uvisst, men antas mellom 1910-1920.

Til høyre på bildet ser en plankestabler tilhørende Norumsaga som vel kan sies å være den spede begynnelsen til det nåværende Ski Bygg.

Til venstre på bildet ser en smia som ble drevet av far til brødrene Huseby som bygde opp Ski Mek.

Bildet er hentet fra «Glimt fra bygdemiljøet».

Ski Mek. Verksted

Bildet er fra 1951 og viser Ski Mek. verksted, stedet hvor Ski storsenter ligger i dag.

Eierne var brødrene Huseby og verkstedet hadde i 1955 ca. 100 ansatte, med salg/service og delelager flere steder i Norge. Firmaet hadde også salg- og serviceavdeling i Gøteborg.

Produksjonen var kjølfrys/airconditionutstyr for landmarkedet og shipping.

Egne montører reiste verden rundt , bl.a. til Japan for å bistå verftene med installasjonene.

Informant: Terje Huseby

Foto: Widerøes Flyveselskap a/s

Skibyens byggleverandør

På eiendommen «Svingen» oppførte trelasthandler Andreas Norum i 1920 Skibyens største forretningsgård, senere kjent som Postgården. Den rommet Norums egen forretning A/S Ski Bygg som ble etablert året før. Firmaets lagerbygning er her fotografert fra jernbanesporet inn til NSB's pakkhus en gang i begynnelsen av 1920-årene.

Norum hadde startet en dampsgag på vestsiden av stasjonsområdet i 1915. Den var i drift i vinterhalvåret . Hester med geitdoning og tømmerlass var et like fast innslag i bybildet som dunkingen fra dampmaskinen, og hvem husker ikke kjørekaren Ljungblad. I 1916 kjøpte Norum «Kjærbo». Det er den hvite villaen som sees over mønet på trelastlageret.

Den ble solgt til Follo Telefonselskap i 1922, senere til Telegrafverket og i 1980 overtatt av Odd Fellow.

Til venstre for «Kjærbo» er Østre Sander gård som Norum kjøpte i 1918. Låven brant ned i 1960-årene men det prektige gamle våningshuset står fortsatt og gjennomgår for tiden en grundig renovering.

Norum hadde også sagbruk på Kråkstad en tid, men både det og Norumsaga ved Ski stasjon ble nedlagt. Midt på 1950-tallet sikret Ski Bygg seg 45 mål på Kjeppestadvegen til et tipp topp moderne sagbruk. Det ble med tiden foreldet og utkonkurrert av store sentralt plasserte anlegg med tørkerier og avansert utstyr. I dag omfatter virksomheten på Kjeppestadvegen omsetning av hele varespekteret innen byggevarebransjen og ledes av tredje generasjon Norum.

Den andre hvite villaen på bildet er «Oddheim» som tilhørte lokfører Braathen. Til venstre er «Kringsjø», bedre kjent som Barnehjemmet. Det ble kjøpt av Oslo Indremisjon i 1922 og var i bruk som barnehjem i femti år.

Informant: Børre Norum

Bilde utlånt av Børre Norum

*Fra venstre: Olaf Kristiansen, Johannes Kristiansen
og smedguten Hans Vestby.*

Retvedt Smie

I 1931 kjøpte Johannes Kristiansen stedet Retvedt i Kråkstad. Han og sønnen, Olaf, bygde sammen opp smia. Smia står fortsatt ved E18 like ved vegdelet ved Retvedt hvor vegen tar av til Skotbu.

Far og sønn var dyktige hovslagere og det kom hester fra Hobøl, Kroer, Vestby, Ås og Ski.

Smedene hadde også arbeid med å jernbeslå forskjellige hesteredskaper. I sesongen ble opptil 30 hester skodd hver dag.

Bildet viser smia slik den står i dag.

Informant: Thorbjørn Haga.

Foto: Nils Mørk

Rullestad gård

Rullestad ligger mellom Ski kirke og Ski sykehus på nordsiden av Kirkevegen.

Gården kan regne sin historie tilbake til vikingtiden.

Omkring 900 år e.Kr. bygget Rolleif hus her, og kalte gården Rolleifsstadir (Rolleifs bosted).

Om personen Rolleif vet vi lite, men det er trolig at han skaffet seg makt og rikdom gjennom kamp og strid på vikingmanér.

Fra omkring år 1200 ble Rullestad kirkens eiendom, og dette varte ved i ca. 700 år.

Brukerne av gården ble kirkens menn - sognepresten, prester og klokkere. Gårdshistorien forteller også at en sorenskriver og en lensmann bodde her. På 1700-tallet var Nicolay Behmer klokker i Ski kirke og bodde på Rullestad. Han bygget også overnattingsstedet Kontra som lå på Rullestads grunn. Men en prestenke som kom etter Behmer på gården, likte Kontra dårlig.

Hun påsto at hennes egen tjenestegutt nær var blitt slått ihjel der, og hun anmeldte gjestgiveren for drukkenskap og slagsmål.

I 1820 ble så gjestgiveriet flyttet til Nordre Ski, med den begrunnelse at kirkegjengerne ble plaget av støy.

Den nåværende hovedbygningen ble reist i 1862 av Andreas Hansen Drømtorp. Han var en innflytelsesrik mann i bygda, og gjorde mye for at jernbanen skulle bygges gjennom Ski. Da han døde uten arvinger i 1899, overlot han gården til sin nevø, Sebjørn Sander.

I 1930 kjøpte Kristian J. Sundby gården, og i 1972 overlot han den til sin sønn og nåværende eier Christian J. Sundby.

Rullestad har 400 mål innmark og 350 mål skog.

Informant: Kristian J. Sundby

Foto: Christian J. Sundby

Telthuset i Kråkstad

Rett ved Kråkstad kirke, på toppen av moreneryggen, står telthuset og føyer seg vakkert inn i gruppen med historiske bygninger. Huset har vært brukt som stabbur for prestegården etter at det gikk av bruk som telthus. I Riksantikvarens papirer står det at huset er oppført i 1827, men at det muligens kan være flyttet dit og at det kan være eldre enn prestegården som er fra 1771.

Allerede i Gulatingsloven ble det bestemt at langskipsseil skulle oppbevares i kirker som lå nær sjøen. Først da Kristian den 4. innførte en nasjonal hær i 1628 ble det vanlig å oppbevare militært materiell i kirkene i innlandet.

Prestene protesterte etter hvert sterkt mot å ha depot i kirkene, og samtidig ble mange kirker solgt til private. Det ble derfor satt opp telthus, ofte ved kirkene, og depotet ble flyttet ut av kirken.

Telthuset i Kråkstad er det eneste i Follo som fremdeles står på kirkebakken. Det ble fredet for fire år siden. I dag har speiderne flyttet sitt utstyr dit, så det tjener faktisk som «telthus» på nytt.

Informant: Ski Historielag

Foto: Nils Mørk.

En av de byggende menn

Hartvig Svendsen (1902-71) representerte Arbeiderpartiet for Akershus i seks stortings-perioder mellom 1937 og 1965.

Han var nest yngst da han trådte inn i Tingets haller og rakk å bli en av nasjonalforsamlingens virkelige nestorer. Alle var på fornavn med Hartvig. Han hadde noe å slekte på ettersom hans far, småbruker Thorvald Svendsen, satt på Tinget for Østfold fra 1931 til han døde i 1936.

Sønnen begynte som gårdsarbeider i Eidsberg men utdannet seg i byggefaget og arbeidet som bygnings snekker i Oslo da han slo seg ned i Ski i 1934. Allerede året etter ble han medlem av herredstyre og formannskap, og etter krigen ordfører.

Hans politiske karriere begynte allerede da han som 17-åring ble valgt til formann i Eidsberg arbeider- og småbrukerforening som hans far hadde vært med å stifte.

Videre deltok han i partiarbeid som formann både i Ski og Akershus og en periode var han også medlem av Sentralstyret. I tillegg hadde han utallige tillitsverv. Folkets Hus ble hans annet hjem.

Sin største innsats gjorde han som formann i Stortingets kommunalkomité 1945-53 der han særlig engasjerte seg i boligreisningen.

Han var vokst opp med 8 søsken på ett rom og kjøkken og for ham var «de harde trettiåra» ingen tom floskel. Da han i etterkrigstiden ble Skis ordfører (1946) og gjenreisningen foresto, var det boligsaken som fikk nyte godt av den tidligere bygningsarbeiderens hele og fulle interesse og arbeidskraft.

Han startet Ski Bolig- og byggelag i 1945. Laget foresto utbyggingen av Rosenlund som var de første boligblokkene i Ski.

De sto klare til innflytting ved årsskiftet 1948/49.

En tid var han formann i NBBL.

Hartvig Svendsen satt på Grini fra mai 1942 til frigjøringen. I 1963 tvang en hjertelidelse ham til å legge ned sine mange tillitsverv.

Informant: Bjørg Mathisen

Bilde utlånt av Bjørg Mathisen

Knadehuset

Fra blandehuset («Knadehuset») for dynamitt ved Grubernes Sprængstofffabriker i Ski.

På bildet ser vi Helge Underland (med hatt) og Jens Jensen. Ingeniør Helge Underland var fra Heggedal. Han kom til Ski og begynte ved Grubernes Sprængstofffabriker som kjemiker i 1923 og ble senere driftsassistent.

Fra 1930 og til han ble pensjonert i 1960 var han fabrikkbestyrer. Han var en kjent mann i Ski. Han satt i herredsstyret for noe som het «Ski reguleringsstrøks borgerlige fellesliste». Han deltok ivrig i bygdas foreningsliv og var i en årrekke formann i Skiklubben Skimt. Jens Jensen begynte på fabrikkens på midten av 1920-tallet, og virket som produksjonsarbeider i nær 40 år. Hans kone, Gudrun, arbeidet også en tid ved bedriften. Deres sønner, Gunnar og Bjørn hadde en lang arbeidsdag der.

Sprengstoffabrikken ble anlagt i 1917, og driften ble stoppet i 1984. Det tidligere fabrikkområdet og sikkerhetssonen rundt utgjør i dag Ski Næringspark som gir plass til ca. 60 større og mindre bedrifter, samt Drømtorp videregående skole.

Informanter: Bjørn Jensen, Ragnar Underland og Per A. Krogstie.

Bilde nr.: 213-005:0012.

Vordende husmødre

Kraakstad Landbruksforening hadde en særdeles aktiv periode i tiden etter 1905 da «den nye arbeidsdag» begynte i det frie Norge. Et omfattende opplysningsarbeid ble iverksatt blant bøndene på mange områder innen landbruket. Det ble arrangert kurser av forskjellige slag. Det var foredrag om frøavl, hesteoppdrett, fjøsstell, ugrasbekjempelse og hagebruk. Pløyetevlinger ble holdt og innkjøpslag ble organisert.

I 1910 ble behovet for husholdningskurs for foreningens kvinnelige medlemmer utredet av formannen og fru Hansine Nore på Nordre Ski. Året etter ble det arrangert et slikt 14 dagers kurs i Ski og Kråkstad. Det ble ledet av landhusholdningsselskapets lærerinne, frk Lund.

Mye tyder på at bildet kan være tatt ved avslutningen av dette kurset.

I forreste rekke fra venstre er nr. 4 Kirsten Nore, f. 1894, senere gift Kløvstad. I bakerste rekke er nr. 2 fra høyre Anna Schie, f. 1892, gift Drømtorp, og nr. 3 er Lydia Sand, f. 1889, gift Kværner. Bildet er tatt utenfor kommunegården på Kjeppestad.

*Informanter: Anne Helene Foss og Inger Andresen
Bilde nr.: 213-130-0002.*

Bestilling av bilder

Nesten alle bildene i denne kalenderen er hentet fra fotoarkivet til Ski Historielag og forsynt med registreringsnummer. Hvis du har lyst på en egen kopi av et bilde, kan du henvende deg direkte til:

FORBUNDSMUSEET I AKERSHUS TLF. 63 81 40 20

Besøksadresse:	Postadresse:
Fotoavdelingen,	Postboks 168
Støperiveien 15,	2011 Strømmen
2010 Strømmen.	

Oppgi hele registreringsnummeret, ønsket størrelse på bildet, eget navn, adresse og telefonnummer.

PRISLISTE - KOPIER - UMONTERT - SVART/HVITT

13x18 cm.....kr. 60,-	30x40 cm.....kr. 170,-
18x24 cm.....kr. 85,-	40x15 cm.....kr. 245,-
24x30 cm.....kr. 120,-	50x60 cm.....kr. 350,-

Prisen fastsettes etter bildets største lengde, når originalbildet ikke har standard-mål. Utsnitt kan avtales. Større format etter avtale.

Oppklebing på kartong: 50% tillegg.

Bruntoning: 100% tillegg.

PRISLISTE KOPIER MONTERT I TRERAMME M/GLASS

13x18 cm.....kr. 110,-	30x40 cm.....kr. 350,-
18x24 cm.....kr. 175,-	40x15 cm.....kr. 500,-
24x30 cm.....kr. 250,-	Større kopier etter avtale

Rammene leveres i trehvitt eller brunt – husk å spesifisere!

Bestillingstid ca. 14 dager. Eventuell porto kommer i tillegg.

Registrering av bilder

Ski Historielag er alltid interessert i flere bilder fra alle kanter av kommunen. Vi vil gjerne komme hjem til deg og notere opplysninger om bildene dine, og låne med bildene for avfotografering.

Ta kontakt med oss, så blir vi enige om en dag det passer for deg med et besøk.

Hovedansvarlig for fotosamlingen: Ivar Sæthre, tlf. 64 87 30 71

Bjørn Myrvoll, tlf. 64 87 45 41

Takk!

Vi takker alle som har hjulpet oss med bilder og opplysninger til årets kalender. Takk til alle som hjelper oss med å selge kalenderen. De fleste bildene finnes i Ski Historielags fotoarkiv. Forbunds-museet har hjulpet oss med fotoarbeidet.

Ski Papirindustri, Langhus, har trykket kalenderen.

Anita Eger Gervin

Nils Mørk

Ivar Johnsen

Aase Klohs